

Kocka-rejtvény.



Ezen számok úgy helyezendők el a kockákban, hogy minden sor, a függőleges is, a vízszintes is, 70-et adjon eredményül. (Szemző István.)

Képrejtvény:



Megfejtési határidő 1904 augusztus 21

18. számban közölt fejtő kérdések megfejtése:

Földrajzi kérdés: Holub Emil. — Történelmi kérdés: 1812-ben. — Számtani kérdés: Az a szám 15. — Képrejtvény: Kérdés feleletet vár.

Helyesen fejtették meg: Bazilly Mihály, Braun Hugó, Fischl Ernő, Mészáros György, Krepelka Teréz, Faragó Andor, Binder Elemér, Licht Zoltán, Milutinovits Corinna, Holbesz Aladár, Ungár Sándor, Czilli Jenő, Nyers László, Bárd Gyula, Labancz Ernő, ifj. Renner János, Buding Gyula, Tuschák Imre, Gólián Bezsó, komádi Tarsoly Gergely, Lengyel Ferenc, Földföldy Sándor, Szemző István, Kiss Jenő, Thier Győző, Lévai Pál, Kovács Lajos, Márkus János, Popovics Béla, Nord Frigyes.

A kitűzött könyvjutalmat (Gaal Mózes: «Hunmagyar mondák», diszkt.) Bárd Gyula főgimn. III. o. tan., palics-fürdői előfizetőnk nyerte meg.

A 19-dik számból tévedésből kimaradt, hogy Popovics Béla Erődi Béla: A fáraók országában c. könyvét nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

V. Sz. (Karlsbad). A lapot utána küldtük. Reméljük, megkaptad már. — K. P. (Abony). Fogtechnikusnak nem kell különös előtanulmány. A mesterségét megtanulja és ennyi elegendő. — Cs. B. (Pozsony). 1. Herkulesfürdő, Balatonfüred, Siófok, Alsó-Tátrafüred, Trencsén-Teplie. 2. Berlinnek 1900 december elsején 1,888.326, Brüsszelnek 1900 december 31-én 211,429, Kopenhágának (a kikötővárosokkal együtt) 1901 február elsején 467,806, Párisnak 1901-ben 2,660,550, Aténnek 1890-ben 111,486, Londonnak 1901-ben 4,536,063, Rómának 1901 február 9-én 463,000, Amszterdámnak 1900 végén 520,602, 1900-ban Budapestnek 713,383, Bécsnek 1,662,269, Lisszabonnak 1890-ben 301,206, Bukarestnek 1899 decemberében 282,071, Szentpétervárnak 1900-ban 1,439,375, Stokkolmnak 300,624, Zúriknak 112,942, Belgrádnak 1900-ban 69,097, Madridnak 1897-ben 512,150, Konstantinápoly-nak 1,250,000 lakosa van. — K. V. (Alcsi). Pest vármegye következő községeiben túlnyomó a német lakos-

ság száma: Budafok, Budakeszi, Budaörs, Kistétény, Nagytétény, Perbál, Torbágy, Törökbálint, Zsámbék, Harta, Iklad, Hajós, Nemesnádudvar, Ceglédbercel, Vésés, Békásmegyér, Budakalász, Csobánka, Dunabogdány, Nagykovácsi, Pesthidegkút, Pilisborosjenő, Pilisszentiván, Pilisvörösvár, Pomáz, Solymár, Üröm, Visegrád, Csepel, Dunaharaszti, Soroksár, Szigetcsép, Szigetszentmárton, Szigetújfalu és Taksony. — L. F. (Makó). 1. Rejtvényei közül válogatunk. 2. A tengerészeti akadémia 4 középiskoláról szóló bizonyítvánnyal veszik fel. Megjegyezzük azonban, hogy előzőleg megvizsgálja a katonai orvos és ő dönt arra vonatkozólag, vajjon elég erős-e ön arra, hogy katonai (tengerészeti) szolgálatot teljesítsen. — B. Gy. (Palicsfürdő). 1. Erre a kérdésre a jövő számban felelünk. 2. Örülünk, hogy megnyerte tetszését. 3. Rejtvényeit írja máskor külön-külön papírosra; a mostaniakat nem közöljük. 4. Kár volt sürgetni a szerencsét; lássa, magától is bekopogtatott volna. — B. H. 1. Magyarországon 33 reáliskola van. 2. Csak a budapesti középiskolák főigazgatója. 3. Gerő Lajos szerkeszti.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

KENYÉR ÉS BECSÜLET

REGÉNY

A felserdült ifjuság számára.

IRTA

GAAL MÓZES

Ára füzve 3 korona, vászonkötésben 5 korona.

VAS GEREBEN

IRTA BARABAS ABEL ÉLETE

— Ára füzve 4 korona. —
Diszkötésben 5 kor. 60 fillér.

VAS összegyűjtött GEREBEN munkái

Havi részletfizetésre is kaphatók.
13 kötet füzve 52 korona.
Egyöntetű diszes kötésben 72
korona 80 fillér. Egy-egy kötet
füzve 4 kor. Diszkötésben K 5.60

Teljes jegyzékkel készséggel szolgálunk.

Kap-
hatók: **Lampel R. (Wodianer F. és Fiai)**
cs. és kir. udvari könyvkereskedésben
Budapest, VI. ker., Andrassy-út 21.
és minden könyvkereskedésben.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

Magyar Kereskedelmi Közlöny, Budapest.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatti ajánlott ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre ... 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 9 kor. 60 fill.	és könyvnyomda.	Kéziratokat nem adunk vissza.
<i>Megjelenik minden vasárnap.</i>		

SZENT-ISTVÁN KIRÁLY NAPJÁN.

Örvendezz, ó lelkünk, István király napján! Évszázadok kegyeletes hagyománya ez az ünnep; a vallásé, mely István királyban a szentet, a nemzeté, mely István királyban az alkotmányos magyar királyság jámbor szívű de erős karú megalapítóját tiszteli.

A keresztény vallás átalakította gyökeresen a magyar nemzetet, a nyugoti szomszédokhoz simította, a művelődés kapuit minden felé megnyitotta, de faji jellemvonásától megfosztani nem tudta. Erre tanít minket a történelem, melynek komoly lapjairól az igazság szól hozzánk, ezt látjuk ma is, midőn a múlt nagy erényein és tévedésein merengünk. Az erények legkiválóbbja mindig a nemzeti érzés volt; ennek a nemzeti érzésnek kell tulajdonítanunk azt is, hogy Szent István emlékét nem csak az egyház őrizte meg sértetlenül, hanem valláskülönbőség nélkül az egész nemzet. Szent István koronája előtt hagyományos tisztelettel hajt tétet a magyar, s Szent István király napján, mikoron a Szent Jobbot körülhordozzák, ott van az ünnepi körmenetben Szent István népe. Ősrégi énekek zendülnek meg a dicsőséges szent királyról, aki országát szilárd alapokra fekteté.

A honszerző hősök munkáját Szent István keze formálta, hogy maradandó legyen, s ne hasonlítson a népvándorlás hullámozó, fel- és letűnő népek rövid dicsőségéhez. Szent István bölcsesége és erős keze kellett oda, hogy a féltelen vezérek vetélkedő kedve szét ne hintesse a viszálykodás és osztozkodás magvát s hahogy széthintette, csirájában megsemmisíttessék az.

A jótévő, jámbor és kegyes király emlékét, aki-

nek elhúnyta és temetése alkalmával csodálatos jelek mutatkoznak: hívő lélekkel magasztalja az utónemzedék; a nagy király hatalmas egyéniségét legméltóképpen csak a mi fenmaradásunk dicsőítheti.

Örvendezz, ó lelkünk, István király napján! Ha egy régi ház évtizedekig fennáll, ha a századok viharával dacol: nem jut-e gyakran a vándorlakóknak eszébe, hogy nevét felidézzék a ház megalkotójának? Ilyen óriási épülethez hasonló a magyar alkotmány, az a szervezet, mely a lelketlen földet, s a földön lakó lelkes embereket összeforrasztotta elválaszthatatlanul. A jóságos Isten adott a lelketlen földnek bőséget, termő erőt, az emberek pedig, akik a Kárpátok karjával átölelt földön laktak s laknak ma, István király napján oda borúlnak a mindenható trónja elé, s dicsérvén a nagy királyt, hálát adnak a jóságos Istennek az ő nemzeteket fentartó jóságáért.

Örvendezz, ó lelkünk, István király napján! Mert van okunk az örvendezésre, a hálálkodásra. Kikkel századokon át véres harcaink voltak: hány maradt meg azok közül? Világrendítő nagy birodalmak lettek, elenyésztek, s Európának a térképét a hódító kardok be sokszor megváltoztatták! Borult reánk is a kétségbeesésnek éjszakája, nyögtük mi is saját hibánk miatt idegenek rabigáját, de István király szelleme újra megszállott, a nemzeti szellem kezdett tisztán, nemesen és hathatóan működni bennünk, a fajszereket s a velünk született tenni való készség csodálatos munkásságot fejtett ki: s mi itt vagyunk, ó szent és nagy király, megőriztük azt, amit te alkottál, s beszámolunk nyugodt lélekkel a mi sáfarkodásunkról!

Örvendezz, ó lelkünk, István király napján!

El nem bizakodva, újra felbuzdúlva háladatos szívvel add fohászkodjunk hozzád, szent király, amiképpen te fohászkodtál egykoron Magyarország Nagyaszonnyához a te országodért, a te népért — légy szószólónk oda fenn; szellemed örködjél; küzdő néped felett; irányítsd a nagyok és kicsinyek elméjét, hogy legyen boldog ez a nemzet, — a te nemzeted, legyen virágzó ez az ország — a te országod!

G. M.

AZ ÖREG ZSOLTÁROS.

Kis templomunk hátsó padjában
Kopott zsoldár búsul magában.
Reménykedve várja, csak várja:
Mikor jó már öreg gazdája.

Csodálkozik egyre felette,
Hogy a por is már-már belepte.
Vasárnapra múlik vasárnap
S híre-nyoma sincs a gazdának.

Pedig, ha szólt a harang szava,
A legelső mindig ő vala,
Tél fagyba' s nyári melegbe'
Az éneklést mindig ő kezdte.

Kedves énekét csak fölcapta
S mint a szarvas híves patakra:
Óhajtozott lelke az égbe.
Uram! a Te színed elébe...

S egy mosolygó őszi estelen
El-fel is szállt szépen, csendesén...
S ott hol nem kell többé a zsoldár:
Az égi kórusban dalol már.

Itt e földön mi mást se hagyott,
Csak zsoldárját s az üres padot.
Sopánkodott is a szó-beszéd:
— Éneklé szegény mindenét...

Szánják, mondják szegénynek mások.
— Mi tudjuk csak, dalos pajtások,
S a kopott könyv s az az árva pad:
— Ő volt «szegény» — a leggazdagabb!
Lampérth Géza.

UARDA.

Történeti regény. Írta Ebers György. Az ifjúság számára átdolgozta Gaal Mózes. 21

Az a hely, hova megy, tisztátlan hely s már egyszer hazudnia kellett Uardával szemben. Ugyanis azt mondotta a leánykának, hogy ő udvari apród Bent-Anat hercegnőnél s minthogy egy hazugságnak több más hazugság szokott a következménye lenni, szüleiről is, a maga életéről is hazug adatokat közölt Uardával.

No de hiszen ő Uardának csak a javát akarta. Olyan szép, olyan bájos volt ez a leányka, mintha nem is halandó embertől, hanem az istenektől származott volna. Bizonyára elrabolták s nem is édes gyermeke a tisztatlannak.

Mikor Rameri az udvarba lépett, Uardát nem lelte ott, de nemsokára meghallotta kedves hangját.

A kutya megugatta a herceget s Uarda kietett a házból. Összerezent, amint Ramerit megpillantotta.

— Megint eljöttél, pedig én figyelmeztettelek, hogy ne jöjj el. Nagyanyám egy paraszkhitának a felesége.

— Nem is azért jöttem, hogy őt látogassam meg, — válaszolá a herceg, — hanem téged; arról pedig meg vagyok győződve, hogy te nem vagy paraszkhitának a gyermeke. A pusztában nem teremnek rózsák.

— Pedig én mégis csak az apám gyermeke vagyok s igazi unokája az én szegény, megölt nagyatyámnak. Hozzájuk tartozom s aki őket rosszaknak tartja, az ne közeledjék hozzám sem.

Vissza akart menni a konyhába, de Rameri megfogta a kezét, tartóztatta és így szólott hozzá:

— Milyen haragos vagy! Meg akartalak téged menteni s már előbb jöttem hozzád, hogysem tudtam volna, hogy... igen hát, gondoltam, hogy semmiképpen sem hasonlítasz ezekhez az emberekhez, akiket te övéidnek nevezel. Nem szabad, hogy engem félreérts; borzasztó egy gondolat volt reám nézve az, hogy te, a lilionszál, szintén alá vagy vetve az irtóztató átoknak. Mindenki vonzódik hozzád, még úrnóm is, Bent-Anat hercegnő s így képtelenségnek tartottam, hogy —

— Hogy a tisztátlanokhoz tartozom, — vágott közbe Uarda, a földre sűtve szemeit, — csak mondd ki bátran. Az az átok igazságtalan,

mert tudd meg, hogy soha sem volt a világon jobb ember, mint az én szegény nagyatyám volt.

Uarda szemei megteltek könnyel. Rameri így szólott:

— Elhiszem neked édes-örömet, pedig ugyan csak nehéz dolog lehet jónak maradni, ha az emberek megvetnek és szidalmaznak. Legalább én úgy tapasztaltam magamon, hogy feddással semmi jóra sem vihetnek, de dicséret szóval annál inkább. Természetesen a magunkfajta embert kénytelen mindenki tisztelni.

— Minket pedig megvetni, — szólott közbe Uarda. — Hanem mondom én neked valamit: ha az ember érezi, hogy jó, akkor közömbös reá nézve, hogy mások megvetik-e őt, vagy tisztelik. Sőt mi még büszkébbek lehetünk erre, mint ti. Mert nektek, hatalmasoknak, gyakran éreznetek kell, hogy többre becsülnék, mintsem megérdemelnétek, mi azonban tudjuk, hogy többre volnánk méltók.

— Én is így gondolkozom, — kiáltott fel Rameri, — de van egy ember, aki tudja, hogy te milyen sokat érsz, ez az ember én vagyok. Különböznél-e mindig reád, mindig csak reád?

— Nekem is eszembe jutsz te gyakran, — mondá Uarda. — Az imént is, mikor nagyanyám mellett ültem, arra gondoltam, milyen jó volna, ha nekem bátyám volna, aki hozzád hasonlít. Tudod-e, mit csinálnék, ha te a bátyám lennél?

— Mit?

— Kocsit és lovakat vennék neked s a király táborába küldenélek.

— Olyan gazdag vagy? — kérde Rameri mosolyogva.

— Bizony hogy az vagyok, — viszonzá Uarda. — Persze csak néhány óra óta. Tudsz olvasni?

— Tudok.

— Képzeld csak, mikor beteg voltam, a Szeti-házból egy orvost küldöttek hozzám. Nagyon ügyes volt, de nagyon különös ember. Gyakran úgy nézett reám, mintha részeg lett volna s ha beszélt, akkor elkezdett dadogni.

— Úgy-e, Nebszekhtnek hívták?

— Nebszekhtnek. Nagyatyámmal is volt neki valami titkos dolga. Mikor azt a szörnyű támadást intézték ellenünk, mikor Pentaur és te minket megmentettetek, ő is közbelépett a mi javunkra. Azóta nem láttuk őt. Az én állapotomban is javulás állott be. Ma, két órával ezelőtt,

ugatni kezdett a kutyanék, egy idegen ember jött hozzánk. Azt mondta, hogy ő Nebszekht bátyja, sok pénz van nála az én számomra. Átadott nekem egy gyűrűt s azt mondta, hogy akit azzal a gyűrűvel hozzá küldök, annak átadja mind. Azután elolvasta nekem ezt az írást.

Rameri átvette az írást és olvasta:

— «Nebszekht a szép Uardának.

Nebszekht üdvözli Uardát és tudatja vele, hogy az ő osiris nagyatyjának, Pinemnek, — akinek a holttestét a kolchiták éppen úgy fogják bebalzsamozni, mint a hatalmas urakét, — ezer aranygyűrűvel tartozik. Az összeget Téta, Nebszekht bátyja bármely pillanatban ki fogja Uardának fizetni. Téta nagyon becsületes ember, ha Uardának pénzre van szüksége, csak forduljon bizalommal hozzá. Legokosabban cselekednék, ha a pénz kezelését tovább is Tétára bizná, vele házat és földet vásároltatna. Költözzék be oda nagyanyjával és éljen gondtalanul. Egy évig várjon még, aztán menjen férjhez. Nebszekht nagyon szereti Uardát. Ha tizenhárom hónapig nem jelentkezik nála Nebszekht, válasszon tetszése szerint férjet, de előbb ne tegye, míg a királyi tolmácsnak nem mutatta meg azt a nyakláncot, mely anyjától maradt reá.»

— Különös egy dolog! — kiáltott fel Ra-



«HISZEN EZEK GYÉMÁNTOK!»

meri. — Ki hitte volna, hogy Nebszekht, aki mindig elhanyagolt rubában járt, ily nemesen gondolkodik. Micsoda ékszered van neked?

Uarda megmutatta Ramerinek a csillogó nyakéket.

— Hiszen ezek gyémántok! Nagyon drága ékszer! — kiáltott fel Rameri. — A tojásdad alakú onyxon élesen metszett írásjelek is vannak. Én magam nem tudom elolvasni, de megmutatom a tolmácsnak. Anyád viselte volt?

— Apám az ő nyakán találta, mikor meghalt, — viszonzá Uarda. — Hadifogolyként hozták anyámat Egyiptomba. Ő is olyan fehér arcú volt, mint én, de néma volt s nem tudta megmondani, hogy hol volt a szülőföldje.

— Valami nagy, előkelő családból származhatott s a gyermekek származása az anyjuk után ítélendő meg. Uarda, te hercegnő vagy. Ó, mennyire örvendek! Ó, mennyire szeretlek téged!

A leány mosolygott s így szólott:

— Most már nincs okod arra, hogy tőlem, a tisztátalantól félj!

— Ne légy kegyetlen! Megmondjam-e neked, hogy tegnap óta miféle elhatározás érlelődött meg bennem s hogy emiatt az éjjel nem tudtam aludni s hogy tulajdonképpen ezért jöttem ma hozzád?

— Nos?

Rameri elővette kebeléből a gyönyörű fehér rózsát s így szólott:

— Tulajdonképpen gyerekes dolog, de én így gondoltam; milyen kedves dolog volna, ha én ezt a rózsát a magam kezével tűzném a hajadba! Megengeded?

— Gyönyörű rózsá! Soha életemben nem láttam ehhez foghatót!

— Az én büszke kis hercegnőmhöz csak ilyen illik. Kérlek, hadd tűzzem fel! Olyan a te hajad, mint a tiruszi selyem, mint a hattyú melle, mint a csillagok aranyugara! Így ni! Hagyd így! Ha a hét Hathor meglátja téged, megirigyelnének, mert szebb vagy mindeniknél.

— Te hízogató! — mondá Uarda elpirulva s belenezett Ramerinek ragyogó szeméibe.

— Ó, Uarda! — mondá a herceg és szívére szorította kezét. — Most még csak egy kívánságom volna. Engedd meg, hogy ajkam homlokodat illesse. Csak egyszer, egyetlen egyszer!

— Nem! — mondá komolyan a leányka. — A vén Hekt mégis igazat mondott tehát?

— Ki az a Hekt? Mit tudhat ő rólam?

— Azt mondotta Hekt, hogy óvakodjam a férfaktól. Akinek ajka homlokomat érinti, az megfoszt engem a lelkeimtől. És nekem majd lélek nélkül kell bolyonganom, mint a földből kivetett lelkeknek, kiket az ég nem akar befogadni, kiket a vihar magával sodor s a tenger medréből kihány. Távozz tőlem, nem akarom, hogy lelkem nyugtot sehol sem lelve bolyongjon.

— Jó szíve van annak a vén asszonynak, aki téged erre tanított? — kérde a herceg.

Uarda tagadólág rázta a fejét.

— Nem is lehet ő jó! — kiáltott fel Rameri, — mert nem mondott neked igazat. Én nem akarlak téged a lelkedtől megfosztani, én oda ajándékozom neked az én lelkemet is s így mindketten gazdagabbak leszünk.

— Úgy szeretném hinni azt, amit te mondasz! Ehhez hasonló gondolataim nekem is gyakran voltak. Mikor még egészséges voltam, gyakran késő este kellett a Nilushoz mennem vizért, oda, ahol a nagy vízmerő-kerék van. A vederből ezer meg ezer vízesépp hullott alá s mindenikben visszatükröződött a hold, pedig az égen csak egy holdat láttam. Gondoltam magamban, így van ez a szív szeretetével is. Egy szívünk van, mégis juttatunk a szeretetből sok mindenkinek. Eszembe jutottak nagyszüleim, apám, a kis Sherrau, az istenek és Pentaur. Szeretnék az én szeretetemből neked is juttatni.

— Csak egy részt? — kérde Rameri.

— Az egészet. De mennyire rá tudod beszélni az embert! Látszik, hogy az ő tanítványa voltál.

— Az övé, az övé! Megint Pentaurra gondolsz. Őt szerettem legjobban a mestereim közül. De bosszant engem, ha te úgy beszélsz róla, mintha mindenkinél többre becsülnéd. Tudom, hogy Pentaur bölcsőbb és jobb, mint én vagyok s azt is, hogy neki sok hálával tartozol s én mégis szeretném, ha —

— Ne folytasd, — mondá komolyan Uarda. — Ő nem olyan ember, mint a többiek. Ha ő megcsókolna engem, szétomlanék, mint a hamú, melyet ujjal érintenek. Hiába mosolyogsz gúnyosan, én azt hiszem, hogy Pentaur nem földi lény. Az apja mondotta nekem, hogy születésekor nagy csoda történt. Az apja nagyon nyers, de különben jó ember. Sokszor jártam nála, virágokat szedtem, koszorúkat kötöttem. Ilyenkor mindig a fiáról mesélt nekem. Elmesélte, hogy milyen szép, milyen jó, milyen bölcs. Már

kis gyermek korában tudott írni, olvasni, verseket gondolt ki. Megtudta Améni s bejuttatta a Szeti-házba. Itt nevelkedett fel apjának, a kertésznek bámulatára. Legutóbb is, hogy a kertésznél jártam, megint Pentaurról beszélt. Azt mondotta, hogy Pentaur különb nála, az anyjánál és testvéreinél, a családjában mindenki kistermetű, csontos, Pentaur pedig magas, karcsú, más az arcának a színe is, hangja nem rekedtes, hanem csengő. «Úgy kell annak lennie, — mondá végezetül, — hogy Pentaur valamely istennek a gyermeke, akit az égiek az én szegény házamba tettek le.» Innen támadt az a hitem, az a meggyőződés, hogy Pentaur nem halandó embernek a szülőtte. Azután megmentette az életemet, láttam, amint a tömeg ellenében emberfeletti erővel harcolt. Úgy néztem reá, mint valamely istenre, de azért reád egészen másképpen merek nézni, mint reá. Magam sem tudom megmondani, hogy miért. Te nekem egy rózsá-koszorú vagy, mellyel fejemet ékesítem, ő a szent perzea-fa, mely előtt meghajtom a fejemet.

Rameri figyelmesen végig hallgatta s azután így szólott:

— Én még fiatal vagyok, nem is vihettem semmi nagyot véghez. Eljön majd az idő, mikor reám is úgy nézel fel, mint egy fára, nem mint egy szent fára, hanem mint a szikomórra, melynek árnyékában jól esik a pihenés. Nem vagyok már vidám, távozzom is. Komoly kötelesség vár reám. Pentaur egész ember, én is azzá fogok válni s a rózsá-koszorú te leszel, mely engem ékesít majd. Az olyan férfiak, akiket virágokkal hasonlítanak össze, nekem nem tetszik.

A fiatal herceg kezét nyújtotta Uardának.

— Erős kezéd van, — mondá a leányka, — belőled igazi férfiú lesz s erődöt jóra és nemes tettekre használod fel. Nézd, vörös lett a kezem szorításodtól. Az én kezem sem egészen használhatatlan. Nehéz munkára, igaz, nem valók, de nagyatám azt mondotta, hogy szerencsés a kezem, mert amire reá tettem, az virágzott. Nézd csak a szögletben a liliumot és a gránát-bokrocskát. A földet apám hozta a Nilusból, a magvakat Pentaur apjától kaptam ajándékba. Én addig ápoltam, öntöztem, gondoztam, míg életerőre kaptak. Virágot hajtottak. Nesze az első virág a gránát-bokorról. Mikor az első bimbócskák mutatkoztak rajta, nagyanyám így szólott: «A szivecskéd is nemsokára rügyezni fog s beléje költözik a szeretet».

Rameri megcsókolta a virágot.

Ebben a pillanatban a kis Sherrau surrant be a kerítés mögül. A fiúcskának csinos arcoskája csupa tűz volt, a lélekzete el-elakadt. Egy ideig szóhoz sem jutott s aggódva nézett a hercegre.

Uarda látta, hogy valami rendkívüli izgatottság szállotta meg a fiút. Biztatta nyájasan, hogy csak szóljon, az idegen úr neki a legjobb barátja, ne féljen tőle.

— De sem reád, sem reám nem vonatkozik, — viszonzá a kis fiú. — Pentaurról, arról a jó szent atyáról van szó, aki oly nyájas volt irántam, neked pedig az életedet megmentette. Beszélhetek róla? No jó. Elszöktem titkon a barlangból. Hekt minden pillanatban haza jöhet. Ha észreveszi, hogy megszöktem, megver s nem ad ennem.

— Ki az a gyalázatos Hekt? — kérde Rameri megbotránkozva.

— Azt majd elmondja neked később Uarda, — mondá sietősen Sherrau. — Most hallgassatok ide! A barlangban a kinzó-padon feküdtem s Hekt betakart engem egy zsákkal. Ekkor jött előbb Nemu, azután egy idegen úr. Hekt «udvarmester»-nek szolította. Sok mindenféléről beszéltek. Először nem is hallgattam oda, de mikor Pentaur nevét kiejtették, kidugtam fejem a zsák alól s oda figyeltem. Hallottam minden szavukat. Az udvarmester azt mondotta, hogy Pentaur gonosz ember s neki útjában áll. Aztán elmondta, hogy Améni, a próféta Shennuba, a kőbányába akarja Pentaurt küldeni, de szerinte ez a büntetés nagyon enyhe. Hekt azt tanácsolta neki, hogy parancsolja meg titkon a hajó kapitányának, hogy tévedésből vigye Ethiópia felé, ott küldesse az aranybányákba, a rettenetes aranybányákba, honnan még senki sem tért vissza. Hektnek a szülei is ott pusztultak el, sokszor mesélt erről nekem.

— Tovább, csak tovább! — sürgeté izgatottan Rameri.

— Amit ezután beszéltek, azt csak félig hallhattam. A boszorkány beszélt valami itálról, mely az eszét elveszi az embernek. Ó, miket kell nekem hallanom és látnom! Bár inkább a sírba fektetnének, mint arra a kinzó-padra.

A fiúcska elkezdett keservesen sírni.

Uarda megsimogatta az arcát, Rameri pedig indúlatosan kiáltott fel:

— Rettenetes és hallatlan dolgok! Ki volt az az udvarmester? Nem hallottad a nevét? Szedd össze magadat, gyerek, gondolkozzál! Ne sirj!

Itt arról van szó, hogy egy ember életét megmentsük. Nem említette a nevét? Gondolkozzál csak!

— Várjatok csak! Megcsináltam a képe mását agyagból. Itt van!

— Mi az? — kérde a herceg.

A kis Sherrau átadta Uardának a kis szobrocskát.

— Ani! — kiáltott fel a herceg. — Ő az, senki más. Ki hihette volna?! Mi köze neki Pentaurhoz? Mit értett neki a költő?

Néhány pillanatig gondolkozott, aztán öklével homlokára ütött s indulatosan felkiáltott:

— Én okatlan, én gyermek! Így van, így! Most már mindent tudok. Ani megkérte Bent-Anatnak a kezét, — most már világos! Le az álarccal! Nem akarok tovább hazudni. Én nem apródja vagyok Bent-Anatnak, hanem édes testvére, Ramzesz királynak a fia. Ne ijedj meg, Uarda, még úgy is, ha nem láttam volna az anyádtól örökölt nyakéket s ha nem herceg, hanem Hórusz maga volnék, Izisz fia, szeretnélek téged s nem hagynálak el. Nem fogok veled enyelegni, meg akarom s meg fogom neked mutatni, hogy férfiú vagyok. Most arról van szó, hogy Pentaurt meg kell menteni. Isten veled, Uarda, gondold reám!

Sherrau belekapaszkodott a ruhájába s visszatartóztatta:

— Azt mondd, hogy Ramzesz fia vagy. Róla is beszélt Hekt. A mi beteg madarunkhoz hasonlítottta őt.

— Nemsokára érezni fogja a királyi sasnak körmeit! — kiáltott fel Rameri. — Isten veled!

Kezét nyújtotta Uardának, aki azt forróan megsókolta. Rameri tiltakozva húzta vissza kezét s homlokon csókolta Uardát és sietve távozott.

A leányka sáppadtan, némán nézett utána.

Látta, amint apja mellett az úton elhaladt. Ő maga futott apjának elébe. A katona azért jött, hogy búcsút vegyen leányától. Megint rabokat kell kísérnie!

— Shennuba? — kérde Uarda.

— Nem, északra, — viszonzá a rötszakállú.

Uarda elmesélt mindent, amit Sherrautól megtudott s kérdezte, hogy nem tudna-e segíteni a papon, aki neki az életét megmentette.

— Hiszen ha pénzem volna! Ha pénzem volna!

— Pénzünk van! — kiáltott fel Uarda s elmesélte a Nebszekht dolgát. — Menjünk át a

Niluson s két óra múlva gazdagok leszünk. De nem, beteg nagyanyámat nem hagyhatom magára. Vedd ezt a gyűrűt s gondold arra, hogy Pentaurt akarják megbüntetni, mert elég vakmerő volt, hogy minket megvédjen.

— Nem felejttem el, — mondá a katona. — Csak egy életem van, de azt szívesen feláldozom, hogy az övét megmenthessem. Terveket szólni nem tudok, de valamit tudok s ha az sikerül, Pentaur nem jut az aranybányákba. Itt van a boros edény, tedd félre, adj vizet nekem, mert józan észre lesz szükségem.

— Visszajössz, hogy hírt adj nekem róla?

— Nem lehet; éjjélkor indulunk el; de ha ezt a gyűrűt valaki neked visszahozza, azt jelenti, hogy szándékom sikerült.

A katona búcsút vett a betegtől és leányától s így szólott, mikor a küszöböt átlépte:

— A hercegnő ajándékából megélhetek addig, míg én visszajövök, nekem pedig elég az orvos pénzének a fele is. Hol van a gránát-bokrod virága?

— Leszakítottam s egy kedves helyre tettem, ahol gondját viselik.

— Különös is ez az asszonyép! — dörmögte a marcona legény s gyöngéden megsókolta a gyermek homlokát s eltávozott.

*

A herceg a kikötőbe sietett s tudakozódott, hogy melyik az a hajó, amely ma éjjélkor Shennuba fog menni. Azután átkelt a Niluson s Bent-Anathoz sietett. Testvérét és Néfertet rendkívüli izgatottságban találta. A hű szertartásmester megtudta, hogy Ani az összes leveleket, amelyeket Thébéből küldöttek a táborba, visszatartotta. Ezek között voltak a király gyermekeinek a levelei is.

Egy másik kamarás fölbátorodva a szertartásmester példáján, egyebeket is mondott, amelyek arról tanúskodtak, hogy Ani nagyravágyó tervekkel foglalkozik. Arra is kérték a hercegnőt, hogy óvakodjék Néfertől, mert Néfert anyja bizalmas tanácsadója Aninak.

Bent-Anat mosolyogva hallgatta ezt a figyelemzetést s még abban az órában megizente Aninak, hogy hajlandó a Smaragd-Hathorhoz zarándokolni, hogy a szentélyben megtisztítsa magát. Az volt a terve, hogy onnan hírnököket küld apjához s esetleg ő maga is a táborba megy.

Tervét közölte barátjával, aki mindent a

legjobbnek tartott, ami őt férjéhez közelebb hozza.

Ramerit is felvilágosította a helyzetről, a herceg viszont a maga tapasztalatait közölte s Bent-Anattal sejteté, hogy szíve titkát ismeri.

Az ifjú úgy viselkedett, mint egy igazi férfiú. Bent-Anat büszkén nézett öccsére, akit a veszély ily rövid idő alatt férfiúvá érlelt.

Ramerinek ez volt a terve: egy hűséges szolgálójával alkonyatkor elhagyja Thébét. Loháton Keftbe üget, onnan a pusztán keresztül a nádas-tengerig megy, ott egy föníciai hajót bérel és Aila-ba vitorlázik. A Sinai-félsziget szikláit körülhajozza s gyors menetekben a táborba megy, hogy apjának tudtára adja Ani árulását.

Bent-Anat a szertartásmester segítségével azt a feladatot tűzte ki magának, hogy Pentaurt megmenti.

Pénzük volt bőven, mert a kincstárnok is az ő pártjukon volt. Legelső teendőjük az lehetett, hogy a hajó kapitányát rábirják, hogy Shennuban vessen horgonyt. Ott a költőre tűrhető sors vár. Továbbá Ramzesz király nevében menjen egy hírnök a shennui kormányzóhoz s parancsolja meg neki, hogy tartóztasson fel minden hajót, amely Shennu mellett elhalad. A kőbányákba küldött rabokat ne csempészhessek Ethiópiába.

Rameri elbúcsúzott a nőktől és sikerült neki Thébét feltűnés nélkül elhagynia.

Bent-Anat imádkozott. A szertartásmester megjött azzal a hírral, hogy a hajókapitányt megnyerte, Ani rendelete dacára Shennuban fog horgonyt vetni.

A királyleány megkönnyebbülten lélegzett fel; mert már elhatározta, ha hűséges szolgálója nem tudja keresztül vinni a rábizott dolgot, ő maga a Nekropolisba hajtat, megtiltja, hogy a hajót elindítsák s a végső esetben a népet Ani ellen fegyverrel szőlítja apja nevében.

Másnap reggel Katuti engedélyt kért a hercegnőtől, hogy leányával beszélhessen. Bent-Anat nem fogadta az özvegyet, akinek határozott szándéka az volt, hogy leányát haza vigye. Néfert erről hallani sem akart.

A boszús anyja Anihoz sietett. Kérte őt, hogy Néfertet erőszakkal is tartsa vissza. A helytartó nem mert olyasmit csinálni, ami feltűnést keltett volna s így Katuti kívánságát nem teljesítette.

— Légy nyugodt, — mondá — én egy biztos «őrséget» rendelek a hercegnő mellé, amely egyúttal szemmel tartja őt. Ott marad ő mind-

addig, amíg itt minden rendben lesz. Akkor aztán leányodat odaadhatod feleségül Paakernek, ha ugyan a hallottak után kedved lesz olyan vőre, mint Paaker. Én pedig másodszor is szerencsét próbálok majd az én büszke unokahugomnál, aki remélhetőleg nem fog ismét le, hanem fölnézni.

Másnap Bent-Anaték útra keltek.

Ani nyájasan búcsúzott el tőlük; a nők hideg udvariassággal viszonzták. Amon-templom papjai élükön az agg főpappal, elkísérték őket a kikötőig. A parton összecsendülő nép áldást kívánt Bent-Anat fejére, de voltak olyanok is, akik gúnyolódtak a távozával.



«ÉN VAGYOK UARDA!»

Két hajó katonaság indult el velök egyszerre. Ezeket rendelte Ani a hercegnő «védelmére».

Déli szél feszítette a vitorlákat s le a folyamon gyorsan siklott le a hajó. A hercegnő hol őseinek a palotájára, hol a Nekropolis sirboltjaira nézett. Végre Amenófisz kolosszusai is eltűntek s el Thébe utolsó házai. Felsőhajtott az erőlelkű leány s kiesordult a könny szeméből. Úgy tetszett neki, mintha vesztett csata után menekülne, de nem megtörve, hanem jövődőlő győzelmekről álmódóva.

Midőn a hajószobába be akart lépni, egy fátyolos leányka lépett ki onnan, levette fátyolát arcáról s így szólott:

— Bocsáss meg, hercegnő, én vagyok Uarda, akit elgázoltál s akihez oly jóságos voltál. Nagyanyám meghalt s most már senkim sincsen.

Szolgálóid közé lopódtam, veled szeretnék menni s minden parancsodat teljesítem. Kérlek, ne utasíts el engem körödből.

— Maradj itt, kedves gyermek, — mondá a hercegnő s reátette kezét fejére.

Meglepte őt a leányka szépsége és csodás bája; öccsére gondolt s öccsének arra a kívánságára, hogy Uardának fényes hajába rózsát tűzzön.

XXXIV.

Pentaur és Nebszekht a fogságban.

Pentaurnak rabságba hurcoltatása és Bent-Anatnak Thébéből való elutazása óta két hónap telt el.

A Sinai-félsziget nyugati részén elterülő völgyet Ant-Babának hívták, ebben a völgyben húzódott egy hosszú csapat: igavonó állatok, emberek csapata. Tél volt, de azért a déli nap forró sugarai verődtek vissza a kopár sziklákról.

A menet élén egy szakasz libiai katona haladt, a másik szakasz zárta be a menetet. Minden katonának töre, csata-bárdja, pajzsa és lándzsája volt. Ezek a katonák egy csomó rabot kísérték a Mafkat-bányából a Nád-tenger partjához, akik a bányából kiaknázott érc-köveket zsákokban cipelték a hátukon.

Görnyedve, eltikkadtan mentek a szegény rabok.

Mindenik rabnak rézlánc volt a lába csuklóján, derekukról rongy lógott le a szerencsétleneknek. A zsákok reánehedtek a vállukra, nyögve hordozták s révedező, meredt tekintetök a földre volt szegezve.

A lovas-hajcsárok ostora pattogott hátukon, ha egyik-másik össze akart roskadni a nehéz teher alatt. Nem volt nehéz a választás: vajjon a kimerültség vagy az ütlegek alatt roskadjanak-e össze.

Sem a rabokat hajtó pribékek, sem a rabok nem szólottak egy szót sem, még azok sem jajgattak, akiket ostorral ütöttek, mert a nagy hőség kiszáritotta torkukat. A hajcsárok szívében éppen oly kevéssé fakadt a szenvedő rabok sorsa iránt részvét, mint a kopár sziklaháton egy-egy árva fűszál.

A szomorú csapat olyan volt, mintha kísértetekből állott volna. Néha-néha felnyögött egyik-másik megkínzott rab. A poros út elnyelte a meztelen lábak zaját, a hegy nem adott árnyékot sehol, a nap fénye pedig nem volt rájuk

nézve éltető, csak ahhoz járult hozzá, hogy szenvedésüket fokozza. Köröskörül semmi élő lény, a szürkés-barna sziklákon egy nyomorult hernyó, egy hitvány esenevész növény sem élt meg, a levegőben nem szállott egyetlen madár sem.

Az öbölből tegnap délben indultak el. Két óra óta haladnak a Nád-tenger partjának mentében; a tenger vize pompás kékes-zöld színben játszott, egy sziklás előfokot megkerültek s aztán egy keskeny síkon mentek keresztül. A hegyszakadék szájánál, mely a bányához vitt, pihenőt tartottak.

A hajcsárok és katonák tüzet gyújtottak, köréje telepedtek s a sziklák odvában lefeküdtek és elaludtak. A rabok is levetették terhüket s a kopasz földön végig terültek. Az éjjeli metsző hideg megborzongatta meztelen testüket. Csaknem kívánatosá vált nekik e dermesztő hidegben a napi munka minden nyomorúságával.

Lenesét és kenyeret bőven kaptak, de vizet nagyon keveset. És reggel tovább folytatták az utat, mely mindenütt egyforma volt: szikla után szikla, kietlen, kopár és mindenütt tikkasztó hőség. Az egyik rab jóval magasabb és izmosabb volt, mint a többi. A teher alatt sem görnyedt meg.

— Ebben a sivatagban, — hol az ember az életét sem tengetheti, a shnemuk, akik a földet formálták, nem törődtek azzal, hogy formát adjanak az anyagnak. Mi oka lehetett annak, hogy ezt a kegyetlen földet, melynek semmi érzéke sincs az emberek szenvedése iránt, a jóságos Hathornak szentelték? Talán azért, mert itt van a legnagyobb szükség a barátság és szeretet istennőjének segítségére?

— Maradj a sorban, Huni! — rivallt reá az egyik hajcsár.

Az izmos rab közelebb lépett társához, a nyögdelő Nebszekhthez. Pentaur volt, akit a rabok névjegyzékébe Huni néven irtak be. Így is szólították.

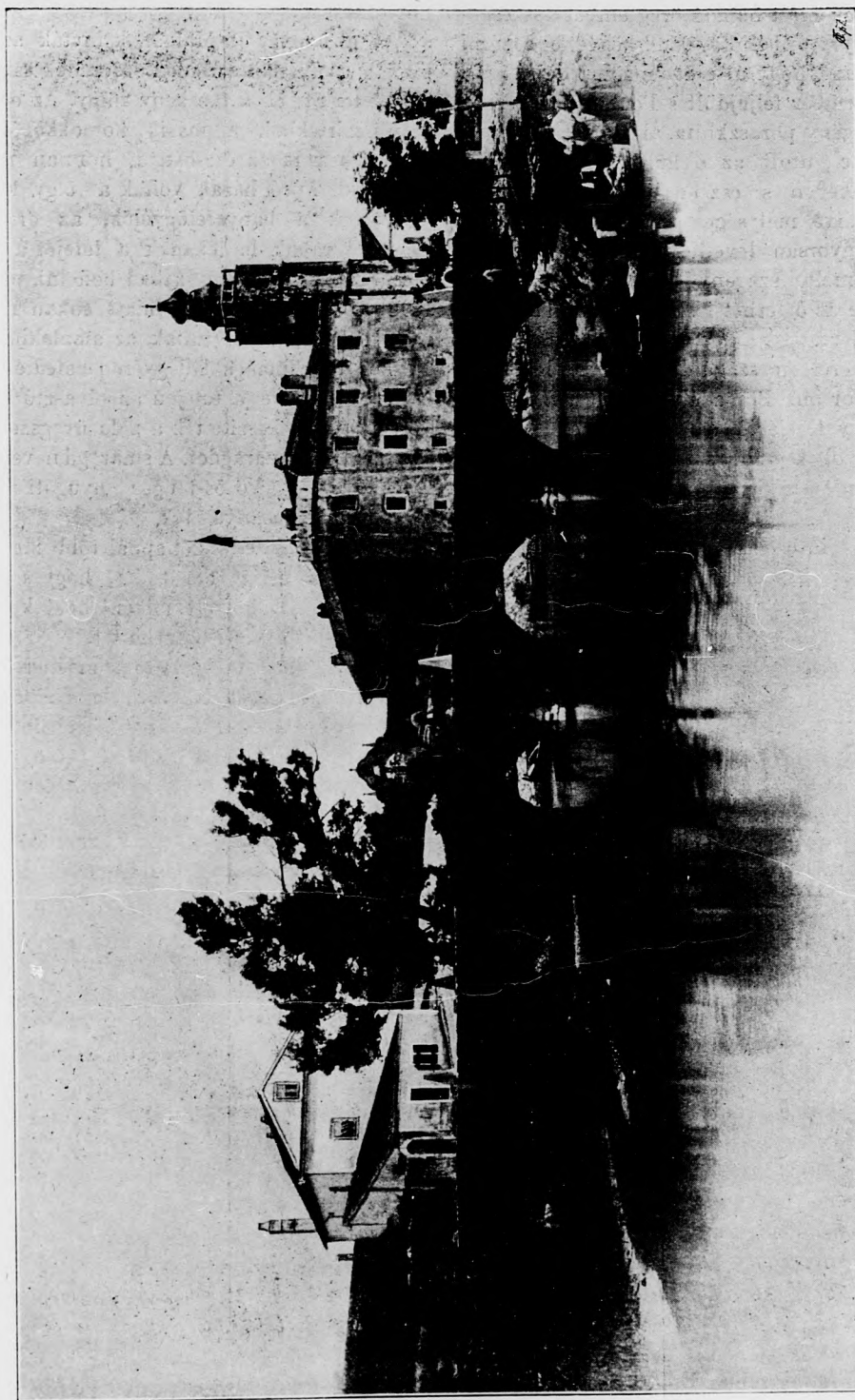
A karaván tovább haladt.

A szikla-út mind meredekebbé vált. Ezer apró, éles vörös kődarabok borították az észrevétlenül emelkedő utat.

Egy újabb hegy-katlanhoz érkeztek, amelyből látszólag kivezető út nem volt.

— A szamarak terhét meg kell könnyíteni! — parancsolta a kíséret parancsnoka a raboknak. Azután oda fordult a katonához s elrendelte, hogy a rabokra több terhet rakjanak.

A szerencsétlenek a megszaporodott teherrel



LÁSZLÓ-GYERMEKTELEP CHERVENICÁN.

nehezen vánszorogtak fölfelé a meredek ösvényen.

A Pentaur előtt haladó öreg ember összeroskadt. Az egyik pribék kövekkel kezdte dobálni a boldogtalant, hogy új erőt öntsön beléje.

Az öreg ember feljajdult s Pentaurnak eszébe jutott a szegény paraszkhita, akit a tömeg agyonvert, eszébe jutott az ő küzdelme a bőszült csorda ellenében s eszébe jutott Bent-Anat. Megtelt a szíve mélységes részvétellel s erejének tudatában gyorsan levette az öreg válláról a terhet, fölemelte szegényt a földről, a maga vállára vette az ő terhet is. Szerencsésen fölértek a hegy tetejére.

Pentaur ereiben száguldott a vér, lélekzete fújtatótt gyorsan. Borzadály szállotta meg, midőn a hegy tetejéről az örvénybe alánézett, amely tele volt zeg-zúgos vörös, sárga, fehér és barna sziklatömbökkel. A vállára vett kettős teher iszonyúan reánehazodott, fülei zúgtak s úgy érezte, mintha mellét két oldalról irtózatosszorították volna.

És mégis kitarított mindvégig.

A többi rab ledobta válláról a terhet s lefeküdt, hogy pihenjen.

Ő is gépiesen hasonlót eszelekedett. Vére kezdett csillapodni, fülei már nem zúgtak, agya kezdett gondolkodni. Az öreg ember és Nebszekht mellette feküdtek.

Az öreg megsúrolgatta nyakának duzzadt ereit s az istenek minden áldását kérte Pentaur fejére. A kíséret parancsnoka félbeszakította őt s így szólott:

— Huni, a te erőd három emberével ér föl; ezentúl nagyobb terhet rakunk reád.

— Milyen kedvesek és jók a te isteneid, — mondá Nebszekht, — milyen hamar meghallgatják az éretted könyörgők kívánságát s megjutalmazák jó tetteidet.

— Elég nekem a jutalom, — mondá Pentaur s nyájasan nézett az öregre, — de te, örökké gúnyolódó, nagyon sáppadt vagy, hogy érezed magad?

— Mintha én is olyan számár volnék, mint azok ott, — felelé a természetvizsgáló. — A térdeim reszketnek, azt gondolom és kívánom, amit számártársaim: szeretném, ha az istállóban heverhetnék.

— Hiszen ha tudsz egyáltalában gondolkodni, akkor nincs semmi bajod!

— Megint veszekedtek?! — rivallt rájuk az egyik pribék. — Fel, rabok!

A szerencsétlen, fáradt rabok felvánszorogtak,

a szamarakra reá tették a terhet s tovább ment a szomorú karaván, hogy alkonyatkor a bányához érhesse.

Azt a bányát Ta-Mafkának hívták az egyiptomiak, Dofkának a zsidók. Meredek sziklafalak között terült el a keskeny völgy. Az egyik fal gránit-szirtekből, a másik homokkőből állott. Távolság volt az érc-bánya, honnan rezet aknáztak ki. Apró házak voltak a völgy közepén; itt laktak a bányafelügyelők, az őrség s a rabok. A rabok hajlékának a tetejét a törvény szerint nem lett volna szabad beföldni, minthogy azonban az éjjeli hideg miatt sokan megbetegedtek, sőt el is pusztultak, az amalakitai oázisból hozott palmaágakkal gyéren befedték.

Ott volt a hegy tetején az olvasztó-kemence és a gyár. Itt készítették a zöld üvegszerű mafkatot, vagyis smaragdot. A smaragd néven ismert drágakövet a Vörös-tenger nyugati partján tovább dél felé bányászták.

Pentaur már egy hónapnál több ideje, hogy ide került s máig sem tudta, hogy a shennui homokkő-bánya helyett miként hozták őt ide s miként került össze Nebszekhttel.

Kétségtelen, hogy Uarda apja mesterkedte ezt, aki most is a közelében volt, de Thébéből való elindulásuk óta csak egyszer közeledett hozzá. Pentaur mindazonáltal bizott a durva, de jóra való katonában. Érezte, hogy javát akarja neki.

Mindjárt elindulásukkor hozzá ment s fülébe súgta:

— Gondom lesz reád! Nebszekht, az orvos is veled lesz. Viselkedjétek egymással szemben úgy, mintha ellenségek volnátok, különben elválasztanak egymástól titeket.

Pentaur közölte a katona tanácsát barátjával s Nebszekht aszerint viselkedett.

Elnevezte őt az «isteni önérzet szárnyas hüvelyé»-nek, az «igazság arcúl csapott gondnoká»-nak, «csepürágó»-nak, aki ezt a képzelhető leghitványabb világot a feje tetejére állítja, mintha a legjobb volna, «két foltjai szép színét bámúló»-nak. Ilyen és ehhez hasonló gúnyneveket gyártott, melyeket a hajcsárok is megérthettek. Pentaur pedig szellemesen visszavágott, ezekből azonban csak ők ketten értették meg azt, ami igazi értelme volt.

A környezet szentül meg volt győződve arról, hogy ők halálos ellenségek, ők pedig örvendettek annak, hogy a testet és lelket ölő rabmunka után szellemük fegyvereit használva, némileg felüdültek.

Egy udvaron báltak s az éjjel csendjében titkon beszélgethettek szívük kívánsága szerint. Nappal Nebszekht a türkiszbányában dolgozott, Pentaur az érc-bányában.

A hajcsárok gyakran megbámúlták Pentaur óriási erejét, ha a csákánnyal az érc-köveket hatalmasan repesztette.

Azt pedig senki sem sejtette, hogy a nehéz munka hevében minő édes érzelmek szállották meg a költőt.

Felizgatott képzelete rendesen Bent-Anat képét rajzolta elébe, amint egy ellenséges sereg veszi őt körül s úgy rémlett neki, mintha ezt a sereget ölné, pusztítaná, mind-mind egymásután s úgy csapott a kövekre. Néha félre dobta a csákányt s kiterjesztette mindkét karját, — de csak felsőhajtott s homlokáról letörülte a verejték-cseppeket.

A hajcsárok nem tudták, hogy miképpen vélekedjenek az erős ifjúról, aki gyakran olyan nyájas volt, mint egy gyermek, máskor pedig olyan volt, mintha a démonok szállották volna meg, mint oly sokat a bánya munkára ítelt rabok közül.

Önmagának is talány volt Pentaur. Nem tudta, hogy mi lelte őt a paraszkhita kunyhója előtt vívott harc óta, miért ragadja el őt, a Szeti-ház növendékét, a jámbor kertész fiát a harc és küzdelem heve?

A fáradt rabok mind aludtak már. A bánya nagy háza előtt égett a tűz s körül heverték a felügyelők s az alsóbrangú tisztviselők és altisztek.

Félre most a serlegekkel — mondá a bányanagy, — mert komoly tanácskozásra van szükségünk. Tegnap a helytartó parancsára az őrség felét Pelusiumba kellett küldenem. Katonára van szüksége, mi pedig szám-erőben megfogyatkoztunk, s ha ezt a rabok megtudnák, akár fegyvertelenül is legyőzhetnének minket. Elég kő van itt, nappal pedig véső és kalapács van a kezökben. Legveszedelmesebbek a rézbányában dolgozó zsidók; ezek különben is nyugtalan vérű emberek, szoros pórázon kell őket tartani. Ismeretek engem, tudjátok, hogy nem ijedek meg a magam árnyékától, de valami mégis aggaszt. Elfogyott a szenünk, pedig az olvasztó kemencék munkájának szünetelnie nem szabad. Holnap embereket kell Refidimba küldenünk, hogy az amalekitáktól szent hozzanak, száz rakománnyal adósok még nekünk. Terheljétek meg a rabokat rézzel, hogy jól elfáradjanak, s az oázis lakói hajlandóbbá váljanak. Mit esináljunk, hogy az őrségünket itt tulságosan meg ne gyöngítsük? (Folyt. köv.)

SZEGÉNY GYERMEKEK NYARALÁSA.

Képeinkhez.

A fővárosban pár év óta áldásos irányban működik az úgynevezett *szünidei gyermektelep-egyesület*. A városi szegény és beteges gyermekeknek szerzi meg az alkalmat, hogy néhány hetet friss falusi levegőn, játszadozva tölthessenek.

A városi gyermek nehezen jut szabad levegőhöz, de a módosabb szülők gondoskodnak övéik üdüléséről. Ezer és ezer a száma azonban a sátnya, sovány, beteges gyermekeknek, kik teljesen nélkülözik az egészség legfőbb föltételeit. E szegény gyermekekből visz vidékre az egyesület egy-egy csoportot, tanítók felügyelete alatt. Gondoskodik ellátásukról, játékaikról. Hogy minél több gyermek juthasson falura, azért az egyesület a nyári hónapokban többször föleseréli a nyaraló csoportokat. A közönség adományait nagyon megérdemli ez az emberbaráti egyesület.

A szünidei gyermektelep-egyesület az utóbbi években rendesen *Zebegénybe* vitte nyaralni a gyermekeket, egy kies fekvésű Dunaparti faluba, Nagy-Maroson túl, ahol van hegy, erdő, viz. Ma már az üdülő gyermekek számára külön épületet is rendeztek be. A zebegényi nyaralóhely «Ferenc József-telep» nevet visel.

A másik gyermektelep a tenger melléken, Cirkvenicában van, a Quarnero legszebb pontján, ott hol a Kapello-hegység szirtfalától védett Vinodol-völgye a Dubraicsina patakkaal rést nyit magának a tengerhez.

Még 1395-ben hatalmas klostromot alapított a tengerbe ereszkedő sziklafokon e vidék akkori ura, Frangepán Márton, s azt a magyar eredetű pálos szerzetesekre bízta, kik századokon át innen terjesztették a vallásosságot és művelődést az egész vidéken.

Korunkban József főherceg tulajdona lett a tisztes régi épület, melyet fenséges neje Klotild főhercegnő beteg gyermekek üdülő helyévé rendezett be, s társadalmi téren is buzgólkodott, hogy legyen a szegény, gyengélkedő kicsinyeknek olyan menedékük, hol egészségüket újra visszanyerhetik.

Erre a célra alig lehetett volna ennél alkalmasabb helyet találni. A tengerről éltető, üdítő levegő terjed el; a környező sziklás hegyek elhárítják az éjszakai szeleket, a déli fekvés pedig már magában véve is nagyon enyhévé teszi az éghajlatot; itt az olaj-, babérfa és más délszaki növények már szabadban tenyésznek.

József főherceg szívesen engedte át birtoka ezen részét az üdvös célra; hiszen azelőtt is emberbaráti célra szánta e helyet, hol beteg katonatisztek találtak üdülést! A főherceg maga is nagy buzgalommal működött közre, hogy a régi klostrom újrendeltetésének megfelelőhessen. A régi barát-cellákat barátságos, tágas szobákká és termekké alakította át, a hajdani pusztá udvar pedig gyönyörű virágos kertté változott át.



LEÁNYGYERMEKEK A ZEBEGÉNYI SZÜNIDEI GYERMEK-TELEPEN.

A nemeslelkű főhercegi pár korán elhunyt gyermeküknek, László főhercegnek emeltek áldásos emléket e jótékony intézetben.

Mai számunkban bemutatjuk a cirkvenicai gyermektelep épületét s a zebegényi nyaralókat, amint éppen valami ünnepre készülődnek.

Eszes állat-e a méh és a hangya?

A méh a szorgalom és a hangya a munkásság jelképe. Ez legjobban mutatja, milyen általános a vélemény, hogy ezeknek az állatoknak is vannak lelki tulajdonságaik, melyeket rendszeren más rovarokról nem tételezünk fel. A szorgalom és a munkásság csak a magas fejlődésű szellemi élet kifolyása. A tudomány már régóta kutatja, vajjon feltételezhetünk-e hangyáknál és méhek-nél szellemi tulajdonságokat; az idevágó irodalom már valóságos hegyet alkot, de a kérdés még mindig nincs eldöntve.

A tudósok zöme azonban mégis azt vallja, hogy a méhek és hangyának van esze, sőt akár olyan szakbuvár is, mint pl. *Romanes*, *Eimer* vagy *Büchner*, kik számtani tehetséget, megmondótságot, áldozatkészséget és nagylelkűséget tételeznek fel róluk. És tényleg, ha meggondoljuk, milyen esodálatosak életszokásaik, milyen nagy-szerűen szervezett a munkamegosztásuk, nem tudunk megbarátkozni azzal, hogy mindez csak alacsonyrendű ösztönökkel magyarázható.

Egyike a legjobb hangyaismerőknek, *Wasmann* E. egyik újabb munkájában esodálatosnál esodálatosabb dolgokat tud róluk elmondani. Így pl. — az ő nyelvén beszélve — meggyőződött a hangyák «beszédéről». Még pedig következő alkalommal:

A közönséges erdei hangya (*Formica rufa*) fész-kének közelébe hangyatojást tett. Ezek vagy másfél óra hosszat észrevétlenül maradtak, míg-nem egy hangya véletlenül közelükbe ért. Azon-nal visszafutott a fészekbe s már tíz másodperc után egy nagy csapat élén tért vissza. «Folyto-nosan előre futott és a csápok érintgetésével közölte a hirt és az útirányt társaival». Mihelyst a tojásokhoz értek, megragadták őket és a fészekbe vitték.

Igen sok adat van, mely a hangyák és méhek emlékező tehetségéről tanúskodik. *Forel*, híres svájci tanár azt hiszi, hogy a méhek vissza tud-nak emlékezni a röptükben látott tárgyakra és úgy találják vissza a kashoz. Megerősítette ezt a véleményt *Buttel-Reepen* kísérlete, mely be-bizonyította, hogy kloroform által narkotizált méhek nem találják vissza fészekükhöz.

A hangya- és méh-eszeség e nagyra való be-csülése azonban egy idő óta nagyon megesők-ent s egyre több tudós akad, ki a hangyák lát-szólag megfontolt cselekedeteit mégis csak egy-szerű ösztönnek akarja megmagyarázni. Ilyen pl. legújabbán *Dickel*, a fent említett *Buttel* és *Bethe*, ki szellemesen kigondolt kísérletekkel sok tekintetben az állati lélek egész új mozza-nataival ismertet meg bennünket.

Bethe főcélja az volt, hogy kísérleti úton ki-



A ZEBEGÉNYI SZÜNIDEI GYERMEK-TELEPRŐL.

kutassa, ismerik-e egymást ugyanazon fészek hangyái és miképen találják haza sétáikról?

Az első kérdésre részben már volt felelet, mert sokszor ismételt tapasztalatokból tudjuk, hogy más fészekből származó hangyák, akár egyfaj-tájuk, akár másfaj-tájuk, mindig rossz fogadta-tásban részesülnek, ha véletlenül idegen fészekbe toppannak. Még szerencse, ha csak kidobják őket, mert legtöbbszörre szétmarcangolja őket a türelmetlen szomszéd. A hangyák tehát ismerik egymást. *Bethe* most azt találta, hogy ugyan-azon fészekből származó hangya hasonló rossz bánásmódban részesül, ha idegen hangyák test-nevében megfűrésztette s ebből következett, hogy minden valószínűség szerint valami illanó anyag az, melynek szaglálása által különbözteti meg a hangya a barátot az ellenségtől. Ezt fészekanyagának nevezi *Bethe* s róla azt tartja, hogy minden fészek lakosainál különböző, mi-támaszt nyer *Forel* tanár vizsgálatai által, melyek szerint ugyanazon fészek hangyái mind vérokonok egymással. Hogy pedig minden állatnak van külön szaga, azt minden vadászem-ber tudja. A hangya tehát megszagolja az ide-geen hangyát s nem azért él jó viszonyban ugyan-azon fészekhez tartozó társaival, mert ismeri őket, hanem mert saját fészekszaga nem ingerli. Nehéz is volna összes társait ismernie, — em-beri intelligencia sem volna képes reá — mert mint *Yung* tanár írja, a közönséges erdei han-gyák fészkeit ezer meg ezer munkás lakja. Szén-szulfidgőzőkkel megölt hangyaboly lakosait meg-számlálta és azt találta, hogy számuk 19,900—93,600 közt ingadozott.

A fészekanyag azonban nemesak a rokonok megismerésére szolgál, hanem ez vezérli a han-gyákat útközben is. Minden munkás nyomot hagy hátra, mely neki és társainak fonál a rét és erdő tömkelegében. Hogy nem látásuk vezérli őket, kiviláglik abból, hogy azonnal irányt vesz-tenek, ha felemeljük őket útjukról és csak centi-méternyi távolságban tesszük le megint a földre. Különbösen sötétben is megtalálják az egyszer járt utat. De komplikálja a dolgot az, hogy, mint *Bethe* kísérletileg bebizonyította, más vegyianya-got választanak el, ha kimennek a fészekből és mást, ha visszatérnek, úgy, hogy a hangya min-dig tudja, kifelé vagy visszavezet-e az útja. Egyelőre csak a tény ismerek és nem tudunk reá magyarázatot.

Annyi azonban bizonyos, hogy mindezek a tapasztalatok nem igen bátorítók arra, hogy a hangyának valami különös lelki képességeket tulajdonítsunk. Sok csodálatos tény egészen más benyomást tesz. Így pl. *Wasmann* annak idején valósággal hihetetlen «okos» eljárást írt le a vörös erdei hangyáról. Egy fészek mellé tett kis óraüveget, tele vízzel, melyben kis homokzátóny volt. A homokra bábokat fektetett. A hangyák felfedezték az óraüveget, s menten homokot szórtak a vízbe, mignem kiszorították a kevés vizet s a bábokhoz jutva, azokat fészekükbe hur-

colták. Ime, milyen esze van a kis állatnak! gondolja a járatlan olvasó.

Bethe megismételte a kísérletet. Tényleg be-vált, ahányszor csak akarta. Ekkor megváltoz-tatta a kísérletezést. Megint más fészek mellé oly óraüveget tett, melyben volt ugyan víz, de sem homokzátóny, sem báb. És a hangyák megint csak ernyedetlenül hordták a homokot az üvegbe, hogy kiszáritsák a tócsát. Kiderült, hogy egyáltalában nem türnek vizet fészekük kö-zelében és az eszes cselekedet egyszerű ösztön-nek bizonyult.

Ezután valószínű volt, hogy a méheket is



MÉHRAJ.

«fészek-anyag» szaga vezérli útjukban. Minden méhésztudja, hogy a méhek jellemző szaga van, mely néha, csendes estéken oly erős, hogy 3—5 méternyire is meg lehet érezni a kast. Másfelől közismert dolog, hogy a méh nem talál haza, ha több mint 6 kilométernyire távol van a kastól. A rovarok szaglása kitünő nagy távol-ságra is. Ezt bizonyítja az, hogy városba hozott lepkenöstyény elég gyakran becsalja a környék-ből a hímeket, ha az ablakba tesszük.

Ezen az alapon kísérletezett *Bethe* méhekkel is. De itt nem vált be a fészekanyag elmélete. A méh nem annyira a kast találja meg, mint inkább a helyet, melyen a kas állott, mikor ki-repült belőle.

Bebizonyult ez pedig a következőkkel.

Ha a kast 90 fokkal tengelye körül forgatta,

a méhek már nem találták meg a belevezető nyílást, hanem tömegesen oda szállottak, hol ez azelőtt volt, nyugtalanul körben röpdösve és keresgélve, anélkül, hogy bele tudtak volna találni. Ha pedig a kast helyéből elmozdította, akkor a levegőben ott gyűltek össze, hol azelőtt a kas nyílása volt. Félméternyi elmozdításnál még néha meg találták a kast és nyílását, két méternyi visszatolás azonban végleg megzavarta őket. Ott, hol azelőtt a kas állott, hatalmas méhfelhő zümmögött. «Százával tolongtak épen azon a helyen, mely azelőtt a kasnyílásnak felelt meg. Minden érkező méh egyenesen oda repül: odaérve meghökken, elkezdi zümmögni és izgatot-



ERDEI HANGYÁK.

tan fel és alá repül nagy körökben.» A szomszéd kasról nem tudnak semmit, mintha ott se volna. Ha azonban visszahelyezzük volt helyére, valamennyi azonnal «belerohan». Ugyanez történik, ha nem a kast, hanem valamely edényt, régi ládát vagy efféléit tartunk a kas régi helyére.

Nyilvánvaló, hogy a fészekanyag e különös magaviseletben nem játszik szerepet. *Belhe* kísérletileg kipróbálta, hogy talán hallás, látás, az emlékezés vagy mágneses erő vezérli-e a méheket, de nem kapott megerősítő eredményt. Ellenben még rejtélyesebb lett a tünemény azzal, hogy meggyőződött róla, miszerint méhek, melyeket skatulyába zárva kivitt a szabad mezőre, bizonyos idő múlva megint visszatértek a skatulyához, illetve a levegőben ahhoz a ponthoz, ahol a skatulyát kinyitáskor tartotta.

Ő ezt a hatást eddig még ismeretlen termé-

szeti erőnek tulajdonítja, mely érzeinkre nem hat, míg ellenben a méheket befolyásolja. Fel kell tételeznünk, hogy érzékszerveik részben másképen működnek, mint a mieink. E tekintetben úgyis van más tapasztalatunk is. Így pl. kiderült, hogy a méheket és dongóméheket nem lehet megesezni mesterséges virágokkal, ha ezek oly tökéletesek is, hogy mi bizonyos távolságban nem tudjuk őket megkülönböztetni az élő virágok közt. Ezt is úgy magyarázták, hogy a méhek más színváltozatokat látnak mint az ember, épúgy, mint a kísérlettel bebizonyult, hogy a hangyák még látják az ultra ibolyaszínsugarakat, melyeket az emberi szem már nem érez meg. Ugyancsak idevág *Belhe*-nek még egy megfigyelése.

Kísérleteit oly kasok lakóival végezte, melyek közvetlen közelében nagy platánfa állott. A kies berepülő méhek csak nagy kerülő úton tudtak miatta a kashoz jutni, illetve megszokott útvonalukat dél felé betartani. Ki akarta próbálni, hogy talán emlékezés által találják meg a kast és hirtelenül kivágta a vén fát. A méhek azonban akadály nélkül találtak vissza a kashoz. Az érkezők egyenesen a nyíláshoz repültek, a kiszállók azonban épp olyan kerülő úton hagyták el a kas környékét, mintha a fa még ott állott volna. Számukra a fa még volt. És ez nem egyszer-kétszer volt így, hanem hónapszámra, ameddig a megfigyelés tartott. A hazatérők a fa volt helyén vígan röpdöstek, a kiszállók óvatosan kitértek előle. Emlékezésről tehát itt szó nem lehet.

Mindenesetre a méhek és hangyák érzéki élete más mint a miénk. Ez a néhány kísérlet még nem elég ugyan, hogy a sok ellenkező adattal szemben teljesen tagadhassuk észbeli tehetségeiket, arra azonban nagyon is elégséges, hogy óvatosságra intsen az állatok cselekedeteinek megítélésében. Nem szabad azokat ugyanolyan mértékkel mérni, mint az emberi tevékenységet.

Francé Rezső.

Idegen irodalmak nagyjai.

Irta Tonelli Sándor.

Mickievic.

1798—1856.

Sajátságos játéka a véletlennek, hogy egyes nemzeteknek irodalma éppen a nemzeti gyász, a szétagoltság, az idegen uralom éveiben jut legnagyobb virágzásra. Így látjuk ezt a középkorban az olaszoknál, a napoleoni háborúk idejében a németeknél, az önkényuralom alatt nálunk és az önálló nemzeti állam megdőlte után a lengyeleknél.

A lengyel királyság hármas felosztása után a XVIII. század végén dőlt meg. A haldoklás utolsó éveiben, majd Napoleon háborúi idejében

a múzsa egészen elhallgatott. Csak a szövegség idejében, mikor a nemzeti függetlenség visszaállításának utolsó reménye is hiábavalónak bizonyult, szólaltak meg újra a költők. A francia forradalom okozta világrendítő rázkódtatás, a Lengyelország bukásán érzett hazafiúi fájdalom és a költészetnek Goethe, Schiller és Byron nevéhez fűződő világirodalmi megújódása volt az a hármass forrás, melyből a lengyel irodalomnak új romantikus iránya kiindult. Megvoltak a föltételek, csak egy új, alkotó lángelmére volt szükség, aki méltó képviselője legyen e megújódott irodalomnak. Ez is megjött Mickievic Ádám személyében.

Mickievic Ádám a lengyelek legnagyobb költője a litvániai Novgorodek melletti Zaosie faluban született 1798 december 24-én. Középiskoláit Novgorodekben, az egyetemet Vilnában végezte. Az egyetemen belépett a *Filaretik* nevű tudományos és irodalmi egyesületbe s innen kezdődnek első költői kísérletei a klasszikus iskola modorában. Húsz éves korában egy szerencsétlen szerelmi viszony adta meg neki a lökést, mely a romantikus iskola legnagyobb képviselőjévé avatta. A szerelmi történetből egy *Ősök* (Dziadi) című költemény született.

Az *Ősök*-kel egy időben jelent meg Mickievicnek egy másik remek műve, a *Grazina* című kis eposz, mely a litván történelemből meríti tárgyát. Gire-neve e két költői művével meg volt állapítva, balladáit, lírai dalait már kapkodta a közönség és őt úgy ünnepelte mint Lengyelország első költőjét.

Ekkor jött közbe az 1824-iki diáklázadás Vilnában, amely Mickievic működését új irányba terelte. A vilnai egyetemen az orosz kormány forradalmi mozgalmaknak jött nyomára s megtorlásképpen csaknem mindenkit, aki szerepet vitt a lengyel szellemi életben, Oroszországba internált. Így került Mickievic először Odesszába, majd Moszkvába és Szent Pétervárra. Így lett belőle a hazaszeretet lánglelkű lantosa. A száműzött bánata tör ki a *Szonettek*-ben s a hazaszeretet nemes önfeláldozását festi *Wallenrod Konrád*-jában. Lírai elbeszélés, amelyet Byron honosított meg az irodalomban.

Oroszországból Mickievic egészségének helyreállítására Olaszországba, majd onnan Svájcba és Franciaországba került. 1832-ben kiadta az *Ősök* folytatását, melyben hazafiúi elkeseredése jut kifejezésre, 1834-ben pedig a lengyel irodalom gyöngyét a *Pan Tadeusz*-t. Nem hősi eposz ez, mindössze egy család története, mely azonban kapcsolatba van hozva Napoleon oroszországi hadjáratával. *Tarnowski* gróf, a lengyel irodalom alapos ismerője azt mondja róla, hogy a legelső helyek egyikét foglalja el a világirodalom epikai költeményei között.

E munkával a harminchat éves költő be is fejezte művészi pályafutását. A szláv irodalom tanszékét foglalta el a párisi Collége de France-on. Lajos Fülöp kormánya utóbb Napoleonért



MICKIEVIC ÁDÁM.

való rajongása miatt elmozdította tanári állásától s ekkor nyugalmat nem találva, háborgó lélekkel járta be egész Európát. 1855 november 28-án halt meg Konstantinápolyban. Számos műve közül szonettjeit *Béri Gyula fordította* le.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Szemelvények Salamon Ferenc munkáiból. Salamon Ferenc a múlt század egyik legjelesebb történetírója volt, kit leginkább az jellemzett, hogy minden tudomány iránt érdeklődött. A görögben épp oly jártas volt, mint a matematikában vagy a természettanban. Munkássága között a legjelentékenyebb a történetírói. A nemzeti múltat elfogultság nélkül vizsgálta, a múltban nem az egyének, hanem az intézmények történetét kutatta s legérdekesebb történetírói jellemvonása az, hogy kevés adatból sokat szeretett következtetni. Salamon Ferenc történeti munkái közül a legnevezetesebb «Magyarország a török hódítás korában». Ebből a munkájából közli *Angyal Dávid* a «Jeles Írók Iskolai Tára»-ban a legtanulságosabb részleteket. Irodalmi tanulmányai közül pedig «Zrinyi, a költő» és a «Daliás idők» c. értekezések foglaltatnak e gyűjteményes vállalat 89. füzetében. A könyvet szép bevezetéssel és felvilágosító jegyzetekkel látta el Angyal Dávid, a jeles történettudós. Ara fűzve 2 kor.

Ugyanebből a vállalatból megjelent a 87. és 88. füzet is. Előbbinek a címe: «*Szemelvények a magyar klasszikus iskola költőiből*» (szerkesztette Tomcs Gusztáv), utóbbinak: *Szemelvények Herodotos történeti munkájából* (magyarázta Victorisz József). Mindahárom könyv a Franklin-Társulat kiadása.

Magyar fonétika. *Balassa József* «Magyar Hangtan»-ának ez az első része, mely a hangok és a be-

széd fiziológiai elemzését tárgyalja. Balassa a fonétikának, az általános hangtannak egyedüli művelője a magyar nyelvészetben. A jeles nyelvtudós a magyar nyelv elemzését veszi a tárgyalás alapjául s az idegen nyelvek vizsgálatát csak annyiban vonja bele műve keretébe, amennyiben hasznos felvilágosításul szolgálhatnak, vagy alkalmat adnak a fonetikával foglalkozóknak tanulmányaik kibővítésére.

Balassa könyve kiváltképpen azok számára való, kik az élőbeszéd elemzését, a mai magyar nyelv állapotának tanulmányozását tűzik ki feladatukul. Emellett figyelemmel volt a szerző arra is, hogy könyvének a siketnémák és a hibásbeszédűek oktatói is hasznát vehessék. A kitűnő munkát melegen ajánljuk különösen azoknak az olvasóknak, kik nyelvjárás-tanulmányokkal foglalkoznak. A nemrég megjelent 11 íves mű a *Franklin-Társulat* kiadása s ára fűzve 2 kor. 50 fillér.

A Természet állattani és halászati folyóirat legutóbbi száma igen változatos tartalommal jelent meg. A cikkek közül *Vutskits György dr.* és *Lakatos Károly* közleményeit emeljük ki, melyek igen érdekes megfigyelésekkel gazdagítják természetrajzi ismereteinket. E folyóiratból vettük át az «Eszes állat-e a méh és a hangya» c. cikkünket.

FEJTÖRŐ.

Vegyteni kérdés:

Mi a neve annak az édeskés folyadéknak, mely salétromsavval és kénsavval kezelve igen erős robbanó anyaggá válik? Mi a vegyi képlete? (*Tuschák Imre.*)

Földrajzi kérdés:

Melyik hegycsúcs Ausztrália és Polinézia legmagasabb pontja? Hol fekszik? Hány méter magas?

Kocka-rejtvény.

a	e	é	e	Szántóföldön láthatod.
e	é	e	k	Napi szükséglet.
l	l	t	s	Ige.
v	v	z	z	Női név. (<i>Vértes Pál.</i>)

Képrejtvény:



Megfejtési határidő 1904 augusztus 28.

19. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:
Földrajzi kérdés: Cabot Sebestyén, 1497—1498. —
Algebrai kérdés: 241.978 koronáért vettük az árát. — *Kocka-rejtvény:*

H	A	J	Ó
A	V	A	S
J	A	R	D
Ó	S	D	I

Képrejtvény: Mennyi fáradságba kerül a nyugalomra való törekvés.

Helyesen fejtették meg: Böhm Emil, Brummer Imre, Nyers László, Braun Hugó, Pollák Pál, Steiner János Jenő, Szőnyi Sándor, ifj. Issekutz Aurél, Weisz Sándor és Fülöp, Holbesz Aladár, Longino Rafael, László Pál, Krepelka Teréz, Vértes Pál, Szemző István, Bárd Gyula, Nord Frigyes, Tuschák Imre, Milutinovits Corinna, Braun József, *Scholtz Tibor*, Buding Gyula, Ungár Sándor, Binder Elemér, Kempfner Gyula, Baranyai Zoltán, Kovács Lajos, Kanitzer István, Popovics Béla, Lőrincz Ferenc és Dezső, Bazilly Mihály, Földföldy Sándor, Marzsó fivérek, Kende Dani, Labancz Ernő, Licht Zoltán, Lengyel Ferenc, Szabó Gyula, Thier Győző, Zetli Agoston.

A kitűzött könyvjutalmat (Platz Bonifác: Utazás a természetben) *Scholtz Tibor* fonyod-fürdői előfizetők nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

K. B. (Győr). A vasúti altisztek rendszeren mint gyakoronokok kezdik pályájukat. Az az üzletvezetőség nevezi ki őket, amelynek területén szolgálni kívánnak. Eredménnyel csak oly egyének pályázhatnak, akik legalább négy polgári iskolai osztályt végeztek. A gyakoronok egy évi szolgálata után altiszti vizsgálatot tehet, amelynek sikerülte után altisztté nevezik ki. Altiszti állások: kalauz, főkalauz, mozdonyfelvigyázó, pályafelvigyázó, állomásfelvigyázó, raktáros, szertáros, távirófelvigyázó, főraktárnok stb. A vasúti altisztek 840—3200 korona fizetést és 200—600 korona lakáspénzt kapnak. — **B. C.** (Arad). Küldje be, azután megmondjuk véleményünket. — **K. Gy.** 1. Rádai Pál Rádai Gedeon atyja volt. A XVII. század költői közé soroljuk, ki átmeneti kapcsolatot tekinthet Amadéhoz. Arany János is megemlékezik róla. 2. Verseit Négyessy László adta ki az «Olesó Könyvtár»-ban. — **P. I.** (Kurtya). 1. Aradon van főreáliskola. 2. Erre a kérdésre csak úgy felelhetnének, ha személyesen ismernék. 3. Jobb, ha beiratkozik az iskolába. 4. Mindazokból a tantárgyakból, melyeket a rendszeres tanulók tanulnak, önnek is le kell vizsgáznia. 5. A kiadóhivatal elküldi azt a számot. — **P. B.** (Nagyszécsény). Elküldtük. — **L. F.** (Makó). Rejtvényeidet nem közölhetjük.

Ifjúsági regényújdonosság!

EGY TUTAJ TÖRTÉNETE.

Ifjúsági regény.

Írta **RÁKOSI VIKTOR.**

Illusztrálta **GERGELY IMRE.**

Ára díszes kötésben 4 korona 20 fillér.

Rákosi Viktor (Sipulusz) a kiváló magyar humorista, ifjúsági regényében a Vág gyönyörű vidékét festi le, amelyet egy tutajon járat végig az olvasóval. A tutajtól érintett váromoknál feleleveníti a régi lovagvárak korát, elmondja a hegyek, romokhoz fűződő legendákat és derűs epizódokkal fűszerezi az utazást. Szórakoztat, megevevettet és tanít egyaránt.

Kapható:

Lampel Róbert (Wodianer F. és fiai)

cs. és kir. udvari könyvkereskedésben

Budapest, VI. ker., *Andrássy-út 21. szám*
és minden könyvkereskedésben.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7876. szám alatt ajánlott ifjusági hetilap.

<p>ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Negyed évre ... 2 kor. 40 fill. Fél évre ... 4 kor. 80 fill. Égész évre ... 9 kor. 60 fill. <i>Megjelenik minden vasárnap.</i></p>	<p>FELÉLŐS SZERKESZTŐ GAAL MÓZES. Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.</p>	<p>SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. szám. <i>Kéziratokat nem adunk vissza.</i></p>
--	--	---

A MAGYAR MÚZSA.

— A brassói magyar színészet megnyitó előadására. —

Írta Gaal Mózes.

Eljöttem messze földről vendégképpen,
Fogadjatok testvérül engemet!
A vándornak hazája minden hajlék
Ahol vendéglátó szívet talál,
S a vándornak hazája mégis *egy* csak,
Ahol megértik s szeretik szavát.

Ó, messze jártam, Kárpát büszke ormán
Csapongó sasként vittek szárnyaim,
Lenéztem onnan kincses városokra,
Melyeknek büszke emlék jegyzi kőfalát.
Sok százados keserv, dicsőség
Romján merengett lelkem, hol leszálltam
Hirdetni szent igéd: hazám szerelme.
Magyar szó édessége volt a fegyverem,
E büvös fegyver hódított mindenütt,
Hol szív vagyom s a szívben érzem,
Közös múltunk, hol oltárt emelünk
S tüzet meggyújtjuk, lángja hadd lobogjon,
Fölszálljon ahhoz, akinek kezében
A nemzeteknek sorsa van letéve.

Eljöttem messze földről vendégképpen,
Fogadjatok testvérül engemet.
Hajlékotok hadd váljék otthonomná,
Hiszen mienk a tündérszép vidék,
Kárpátok óriás karja együtt öleli
A másikkal, ahonnan én jövök,
S megdobbant szíve itt is a hegyeknek,
Midőn Rákóczi zászlót bonta ott,
S Munkács kő-ormán testvér-szobra ennek,
Amely a Czenk fejről messze int,

Hirdetve büszkén a magyar határon,
Hogy a hajléktalan magyar Múzsának,
Édes testvért kell itt is látnia,
Édes testvérré kell találania.
A bástyás város sziklák szép ölében
Magyar Múzsához nem lehet rideg,
Szívet keres, a jóra, szépre hajlót.
Magyar szót terjeszt és magyar hitet.
Hitet, mely éltet a sivár jelenben,
Erőnek válik buzgó kútfejtévé,
S teremt jövőt, mely szép legyen s dicső.

Eljöttem messze földről vendégképpen,
Fogadjatok testvérül engemet!
És minden dal, mely lelkem' megigézte
Fakadjon lelkesedve ajkamon,
Visszhangja keljen ezreknek szívében,
Rezdüljön végig a szív húrjain,
S nemessé téve ezek indulatját,
Hirdesse a testvériség malasztját,
Hogy akik századok nagy fergetegjét
Dacolva állották ki *egy* erővel:
A munka szent hevében egyesülve
Közös jövőért együtt küzdjenek.

Bérc-koszorúta város, üdvözöllek,
Téged, kit Isten remekül teremtett,
A vándor Múzsza látogatni jött.
Hajlékod légyen otthonná szegénynek,
Hogy amidőn kél ismét vándorútra,
A búcsúszó: *állás* legyen az ajkán
És látogatni újra visszatérjen!